

Sygn. akt I C 311/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Tokarz

Protokolant: Daria Burny

po rozpoznaniu w dniu 8 marca 2019 r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. C. oraz P. C. działającego imieniem własnym i jako przedstawiciel ustawowy, imieniem małoletnich: D. C. , R. C. , J. C. , S. C. , M. C.,

przeciwko B. (...) z siedzibą w R. Ł.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanej B. (...) z siedzibą w R. Ł. na rzecz P. C. kwotę 94 250 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 74 250 złotych od dnia 7 grudnia 2017r. do dnia zapłaty, a od kwoty 20 000 złotych od dnia 1 października 2018r. do dnia zapłaty.

II. Zasądza od pozwanej B. (...) z siedzibą w R. Ł. na rzecz A. C. kwotę 83 400 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 63 400 złotych od dnia 7 grudnia 2017r. do dnia zapłaty, a od kwoty 20 000 złotych od dnia 1 października 2018r. do dnia zapłaty.

III. Zasądza od pozwanej B. (...) z siedzibą w R. Ł. na rzecz D. C. kwotę 83 400 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 63 400 złotych od dnia 7 grudnia 2017r. do dnia zapłaty, a od kwoty 20 000 złotych od dnia 1 października 2018r. do dnia zapłaty.

IV. Zasądza od pozwanej B. (...) z siedzibą w R. Ł. na rzecz R. C. kwotę 83 400 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 63 400 złotych od dnia 7 grudnia 2017r. do dnia zapłaty, a od kwoty 20 000 złotych od dnia 1 października 2018r. do dnia zapłaty.

V. Zasądza od pozwanej B. (...) z siedzibą w R. Ł. na rzecz J. C. kwotę 83 400 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 63 400 złotych od dnia 7 grudnia 2017r. do dnia zapłaty, a od kwoty 20 000 złotych od dnia 1 października 2018r. do dnia zapłaty.

VI. Zasądza od pozwanej B. (...) z siedzibą w R. Ł. na rzecz S. C. kwotę 83 400 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 63 400 złotych od dnia 7 grudnia 2017r. do dnia zapłaty, a od kwoty 20 000 złotych od dnia 1 października 2018r. do dnia zapłaty.

VII. Zasądza od pozwanej B. (...) z siedzibą w R. Ł. na rzecz M. C. kwotę 83 400 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 63 400 złotych od dnia 7 grudnia 2017r. do dnia zapłaty, a od kwoty 20 000 złotych od dnia 1 października 2018r. do dnia zapłaty.

VIII. W pozostałej części powództwa oddala.

IX. Nakazuje ściągnąć od pozwanego B. (...) z siedzibą w R. Ł. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 22 303 złotych z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych.

X. Pozostałe koszty postępowania między stronami wzajemnie znosi.

SSO Maria Tokarz

I C 311/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 8.03.2019 roku

W ostatecznie sprecyzowanym żądaniu pozwu powodowie domagali się zasądzenia od strony pozwanej B. (...) w Ł.: powód P. C. kwoty 124.250 zł tytułem dopłaty zadośćuczynienia za śmierć żony wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6.12.2017 r. do dnia zapłaty, zaś powodowie A., D., R., J., S. oraz M. C. kwot po 113.400 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć matki wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 06.12.2017 r. do dnia zapłaty, wszyscy powodowie domagali się również zasądzenia kwot po 50.000 zł każdy wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6.12.2017 r. tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej w związku ze śmiercią matki i żony, zasądzenia do strony pozwanej na rzecz powodów kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm prawem przepisanych. (k.127-132 i k. 187)

Uzasadniając żądania powodowie podnieśli, że w dniu 30.09.2017 r. około godz. 18:30 w miejscowości Ł. na drodze krajowej (...) doszło do zdarzenia, w którym kierujący samochodem osobowym marki V. (...) o nr rej. (...), będąc pod wpływem alkoholu, nie zachował szczególnej ostrożności, zjechał z drogi i uderzył w przystanek autobusowy, potrącając stojącą tam K. C.. W wyniku doznanych obrażeń ciała K. C. poniosła śmierć na miejscu. Z oczywistych względów zważywszy na jednoznaczne okoliczności wypadku, nie może być mowy o ewentualnym przyczynieniu się K. C. do zaistnienia zdarzenia. W toku postępowania likwidacyjnego ubezpieczyciel wypłacił powodom tylko zadośćuczynienie po śmierci żony w kwocie 25.750 zł na rzecz powoda P. C. oraz na rzecz dzieci zmarłej w kwotach po 36.600 zł. Nie uznał roszczeń o zapłatę stosownego odszkodowanie za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej po śmierci żony i matki z uwagi na brak udowodnienia pogorszenia się sytuacji życiowej o charakterze znacznym. W ocenie powodów przyznane kwoty zadośćuczynienia nie są adekwatne do rozmiarów doznanych krzywd i nie uwzględniają w całości negatywnych następstw tego zdarzenia. W wyniku zdarzenia z dnia 30.09.2017 r. stracili najbliższą im osobę. Tragiczna śmierć K. C. całkowicie zmieniła ich życie, zachwiała normalne funkcjonowanie rodziny. K. C. była osobą, która cieszyła się życiem, była zawsze uśmiechnięta, uczynna i opiekuńcza. Była bardzo pracowita, cały swój czas poświęcała wychowaniu szóstki swoich dzieci. Cieszyła się z każdej chwili spędzonej wspólnie z mężem i dziećmi. Dbała, aby domownikom żyło się wygodnie i bezpiecznie. Była odpowiedzialna za wychowanie dzieci, ponieważ mąż wziął na swoje barki ciężar utrzymania, co nie było łatwe przy tak licznej rodzinie. Bardzo dbała o dobre relacje rodzinne, dla bliskich była podporą duchową, zawsze służyła radą i pomocą. P. C. w sposób nagły utracił miłość swojego życia. Małżonkowie bardzo się kochali i rozumieli bez słów. Choć ich sytuacja materialna nie była dobra, to mimo to dawali sobie wspólnie radę, głównie dzięki wzajemnemu wsparciu. Dla P. C. najszcześniejszym momentem w ciągu dnia były wizyty żony w miejscu jego pracy. Ponieważ musiał on większość czasu poświęcać pracy, by rodzina miała z czego się utrzymywać, żona codziennie odwiedzała go, by choć przez chwilę mogli nacieszyć się swoją obecnością. Największym marzeniem rodziny C. było posiadanie własnego domu. Wszystkie marzenia legły w gruzach, gdy dotarła do nich wiadomość o tragicznej śmierci K.. Nieodwracalne zerwanie więzi łączącej P. C. z żoną w znaczący sposób wpłynęły na jego stan emocjonalny i psychiczny, spowodowały u niego głęboką żalobę. Do dnia dzisiejszego nie potrafi pogodzić się z jej śmiercią stracił radość życia, unika życia towarzyskiego, odczuwa smutek, żal i tęsknotę. Jedynie miłość do dzieci daje mu siłę, by rano wstawać i starać się normalnie funkcjonować. P. C. bardzo często płacze na samo wspomnienie o żonie. Bardzo przeżywa zaistniałe okoliczności, a w szczególności fakt, iż sprawcą całego tragicznego w skutkach zdarzenia okazał się pijany kierowca. A., D., R., J., S. i M. to dzieci zmarłej. Najstarsze skończyło 18 lat, najmłodsze 10 lat. Zawsze mogły polegać na matce. Matka całkowicie poświęcała się ich wychowaniu,

dlatego też ich relacje, były bardzo bliskie, ciepłe i życzliwe. Zmarła była dla nich wsparciem psychicznym w trudnych chwilach, jak również wzorem do naśladowania. Przedwczesna i nieoczekiwana śmierć matki niezwykle negatywnie wpłynęła na ich stan psychiczny, a co za tym idzie również na wyniki w nauce. Dzieci po raz pierwszy spędziły bez matki święta Bożego Narodzenia. Powodowie stracili radość życia, odczuwają smutek, żal i tęsknotę. Często płaczą na samo wspomnienie o zmarłej. Nie potrafią pogodzić się z faktem, w jak brutalny sposób stracili najbliższą im osobę. Wszystkim powodom bardzo brakuje K. i są pogrążeni w głębokiej żałobie. Dom rodzinny opanowała cisza i smutek. Po śmierci K. pozostają tylko bezcenne wspomnienia i codzienne wizyty na cmentarzu. Zdaniem powodów w tych okolicznościach należy się im zadośćuczynienie w kwotach po 150.000 zł na rzecz każdego z nich pomniejszone o wypłaty dokonane już przez ubezpieczyciela. Za niezasadnie powodowie uznali twierdzenia ubezpieczyciela, iż nie udowodnili oni znacznego pogorszenia swojej sytuacji życiowej. Znaczne pogorszenie sytuacji życiowej może przejawiać się w utracie wsparcia i pomocy w różnych sytuacjach życiowych, a zwłaszcza w utracie szansy na pomoc w przyszłości. K. C. przed śmiercią nie pracowała, ponieważ musiała zająć się wychowaniem aż szóstki dzieci. Niemożliwe było więc podjęcie przez nią jakiegokolwiek pracy. Za stan finansowy rodziny odpowiadał P. C., a K. C. poświęciła się całkowicie dbaniem o dom i dobre wychowanie swoich dzieci. W przeciwieństwie jednak do tzw. utraty środków utrzymania, bądź ich ograniczenia, pogorszenie sytuacji życiowej ma zasięg o wiele szerszy. Odszkodowanie to obejmuje szkody, które nie ulegają uwzględnianiu przy zasądzeniu renty. Pogorszenie sytuacji życiowej polega nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, lecz także na utracie realnej możliwości samej stabilizacji życiowej lub jej realnego polepszenia. Takie właśnie pogorszenie następuje w przypadku utraty matki przez dzieci. Niewątpliwie pod pojęciem znacznego pogorszenia sytuacji życiowej w rozumieniu przedstawionym powyżej mieści się, utrata osoby bliskiej, na której pomoc i wsparcie mógłby uprawniony liczyć w dalszym życiu. W świetle powyższego przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej w postaci znacznego pogorszenia sytuacji życiowej zostały spełnione w odniesieniu do powodów. Dzieci K. C. nie będą mogły już nigdy liczyć na opiekę matki przejawiającą się w formie „fizycznej” dbałości o ich osoby, zapewnienie im bezpieczeństwa, wyborze właściwego leczenia w przypadku zaistnienia takiej potrzeby, zapewnienia materialnego osobistego wsparcia związanego z wyborem dalszej szkoły, studiów, zawodu, sposobu spędzania wolnego czasu itp., czy pomocy w dokonywaniu wyborów w innych sprawach życiowych. Zatem, owo pogorszenie obejmuje nie tylko zakres świadczeń materialnych, ale in concreto także utratę wsparcia i pomocy oraz niezbędnej opieki, której można było oczekiwać ze strony matki i która do chwili śmierci tę osobistą pieczę nad nimi sprawowała. Wiąż łącząca matkę z dziećmi została przerwana, co powoduje że czują się one zagubione, dezorientowane i nie potrafią wrócić do normalnego trybu życia. Z uwagi na osłabienie aktywności życiowej pogorszyły się ich wyniki w nauce, są zamyślane i nieobecne. Strata matki niewątpliwie odbije się negatywnie na ich psychice, co może mieć konsekwencje w przyszłości. P. C. pozostał w wychowaniu dzieci całkowicie sam. Po śmierci żony musi pogodzić życie zawodowe z wychowaniem dzieci. Obecnie P. C. musi korzystać z pomocy rodziny, by zapewnić dzieciom byt. Sam nie jest w stanie zapewnić szóstce dzieci godnych warunków, na które niewątpliwie zasłużyli przez cierpienie, którego doznali tracąc matkę w tragicznych okolicznościach. Dzięki jej zaangażowaniu w wychowanie dzieci mógł spokojnie zająć się pracą nie martwiąc się o sytuację w domu. Obecnie sam musi pogodzić wiele ról, co niewątpliwie wpływa na konieczność pomocy innych osób. Powodowie wniesli zatem o zasądzenie kwot po 50.000 zł stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej w związku ze śmiercią żony i matki. Zdaniem powodów ubezpieczyciel powinien spełnić świadczenia w terminie 30 dni od dnia zawiadomienia o szkodzie, które miało miejsce w dniu 6.11.2017 roku. w dniu 6.12.2017 roku roszczenie powodów było już wymagalne, dlatego od tej daty liczą odsetki za opóźnienie.

Strona pozwana B. (...) w Ł. wniosła o oddalenie powództw w całości i zasądzenie od każdego z powodów na rzecz pozwanej kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego (k.196-203).

Motywuując swoje stanowisko pozwana podniosła, że powództwa nie są uzasadnione. Ubezpieczyciel podkreślił, że wypłacił w toku postępowania likwidacyjnego na rzecz powoda P. C. zadośćuczynienie z art. 446 § 4 k.c. w kwocie 25.750 zł, a na rzecz A., D., R., J., S. i M. C. kwoty po 36.600 zł rozważając szczegółowo wszystkie okoliczności mające wpływ na wysokość ustalonego świadczenia. Funkcja kompensacyjna zadośćuczynienia została zatem spełniona, a więc brak jest uzasadnienia dla zwiększania dotychczas przyznanych kwot zadośćuczynień. Zadośćuczynienie nie pełni funkcji karnej i nie powinno być traktowane jako element sankcji. Zdaniem strony

pozwanej powodowie nie wykazali, aby faktycznie doznali krzywdy, która wymaga zadośćuczynienia w łącznej kwocie 150.000 zł. Sama śmierć członka rodziny zawsze wywołuje negatywne emocje i przeżycia, nie oznacza jednak automatyzmu w przyznawaniu świadczeń odszkodowawczych. Śmierć jest okolicznością naturalną w życiu każdego człowieka, z którą trzeba liczyć się na każdym etapie życia. W związku z tym w każdym wypadku wysokość zadośćuczynienia powinna zostać dokonana z uwzględnieniem okoliczności, że śmierć każdej osoby jest zdarzeniem pewnym, które prędzej czy później musi nastąpić. Należy zauważać, że w wyniku śmierci K. C. powodowie nie stali się osobami samotnymi. Znajdują oni wsparcie w rodzinie. Pozwana zauważyła, że wysokość zasądzonych sum pieniężnych nie może przekraczać rozsądnych granic i winna być ustalona przy uwzględnieniu stopy życiowej poszkodowanych przed zaistnieniem zdarzenia. Wynika to z faktu, że poziom życia osoby, której przysługuje zadośćuczynienie należy uznać za istotny przy ustaleniu wysokości zadośćuczynienia o tyle, że jej stopa życiowa rzutować będzie na rodzaj wydatków konsumpcyjnych mogących zrównoważyć doznane cierpienie. W orzecznictwie wskazuje się także, że zadośćuczynienie nie może prowadzić do wzbogacenia osób poszkodowanych. Łączna kwota zadośćuczynienia żądanego przez każdego z powodów, powiększona o kwotę dotychczas wypłaconą skutkowałaby znaczącym wzbogaceniem powodów. Wykraczałaby również poza funkcję kompensacyjną zadośćuczynienia. Pozwana dodała, że relacje jakie łączyły zmarłą z powodami były typowe, oparte na prawidłowych stosunkach rodzinnych. Powodowie nie załączyli jakiegokolwiek dokumentacji medycznej potwierdzającej zgłaszane negatywne konsekwencje tragicznej śmierci żony oraz matki w życiu psychicznym wywołanego u nich rozstroju zdrowia, który powodowałby konieczność korzystania z specjalistycznej pomocy medycznej – wizyty u psychologa czy też psychiatry ani też konieczność przyjmowania środków medycznych. W sprawie brak jest zatem obiektywnego dowodu potwierdzającego występowanie u powodów cech zachowań charakterystycznych dla problemów przystosowania się emocjonalnego do rzeczywistości w wyniku doświadczenia sytuacyjnego urazu psychicznego. Stąd też wszelkie twierdzenia pozwu w tym zakresie należy traktować jako nieudowodnione. Według pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie także roszczenie powodów o zapłatę tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej kwot po 50.000 zł na rzecz każdego z powodów. Ustawodawca w art. 446 § 3 k.c. wprost wskazał, że odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej przysługuje wyłącznie w przypadku gdy nosi one cechy pogorszenia o charakterze znacznym. Nie każde zatem pogorszenie sytuacji życiowej łączy się z koniecznością jego naprawienia poprzez zapłatę stosowanego odszkodowania. Każdorazowo podmiot dochodzący odszkodowania winien zatem wykazać nie tylko stan pogorszenia sytuacji życiowej ale także jego znaczny charakter. Ponadto roszczenia odszkodowawcze dotyczy szkody majątkowej, a nie szkody na osobie. Z ugruntowanych poglądów orzecznictwa i doktryny, wynika, że odszkodowanie to ma na celu pokrycie szkody rozumianej w sensie majątkowym, konkretnego uszczerbku majątkowego w dobrach osoby poszkodowanej, czyli po prostu utraty mienia. Według strony pozwanej powodowie nie wykazali, aby zasadna była zapłata na ich rzecz odszkodowań z art. 446 §3 k.c. Powodowie nie udowodnili pogorszenia sytuacji życiowej ani tego, że nosi ono cechy pogorszenia znacznego. Z przedłożonej do akt szkody dokumentacji wynika, że udział zmarłej K. C. w powstawaniu funduszy przeznaczonych na utrzymanie rodziny wynosił o zł. Zmarła nie uzyskiwała dochodu przed śmiercią, była osobą bezrobotną. W związku z tym brak jest w sprawie podstaw do twierdzenia, że powodowie w związku z tragiczną śmiercią K. C. doznali szkody majątkowej. Powodowie obok typowej szkody materialnej, w żaden sposób nie wykazali także aby śmierć K. C. spowodowała zmniejszenie ich aktywności życiowej. Powodowie nie udowodnili stałego osłabienia aktywności życiowej, a tym samym nie wykazali zmiany w sferze dóbr niematerialnych, która rzutuje na ich sytuację materialną. Z tego też powodu żądanie powodów zasądzenia na ich rzecz stosownego odszkodowania nie zasługuje na uwzględnienie. Pozwana zakwestionowała też roszczenie odsetkowe zgłoszone w pozwie, podnosząc, że świadczenia z tytułu zadośćuczynienia mogą być określone co najwyżej od daty wyrokowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30.09.2017 r. około godz. 18:30 w miejscowości Ł. na drodze krajowej (...) doszło do wypadku komunikacyjnego z udziałem kierującego samochodem osobowym marki V. (...) o nr rej. (...) D. T. oraz K. C. jako pieszej. Kierowca samochodu będąc pod wpływem alkoholu, nie zachował szczególnej ostrożności, zjechał z drogi i uderzył w przystanek autobusowy, potrącając stojącą na nim K. C.. W wyniku doznanych obrażeń ciała K. C. poniosła śmierć na miejscu.

W sprawie wypadku wszczęto postępowanie przygotowawcze przeciwko D. T. podejrzanemu o popełnienie przestępstwa z art. 177 par 2 kk i 178 kk.

Samochód osobowy V. (...), o numerze rejestracyjnym (...) kierowany przez D. T., posiadał wykupioną u pozwanego ubezpieczyciela B. (...) w Ł. polisę.

(dowód: okoliczności niesporne)

P. C. i K. C. pozostawali małżeństwem od 28.06.1997 roku. Ze związku małżeńskiego posiadali 6-cioro dzieci: A. C. ur. (...), D. C. ur. (...), R. C. ur. (...), J. C. ur. (...), S. C. ur. (...), M. C. ur. (...),

K. C. od początku trwania w związku małżeńskim nie pracowała zajmowała się wychowaniem dzieci. Miała wykształcenie podstawowe i żadnego doświadczenia zawodowego, ukończyła klasę specjalną. Pracował tylko P. C. jako pracownik gospodarczy w Zakładzie (...) w Ł. z zarobkiem około 2000-2500 zł netto miesięcznie. Również w latach 2013-2017 K. C. nie wykonywała pracy zarobkowej i nie rozliczała się w US. Utrzymywała siebie i dzieci z dochodów męża P. C. oraz uzyskiwanych w opiece społecznej świadczeń, w tym zasiłków okresowych i celowych np. na zakup opału, odzieży, wsparcia w dożywaniu w szkole, pobierała też 3000 zł (w momencie śmierci) miesięcznie z programu 500+ na wszystkie dzieci oraz zasiłek rodzinny ze świadczeniami dodatkowymi w związku z wychowywaniem dzieci w rodzinie wielodzietnej w kwocie około 800 zł miesięcznie.

Małżonkowie C. zamieszkiwali wspólnie w domu rodzinnym zmarłej w C., gdzie zamieszkiwali też jej rodzice oraz siostra ze swoją rodziną, łącznie trzy niezależne rodziny. Warunki mieszkaniowe były bardzo trudne. Powodowie wraz z K. C. zajmowali jeden pokój. Dochodziło do spięć z uwagi na trudne warunki mieszkaniowe między rodziną powodów a rodziną generacyjną K. C., w szczególności na linii P. C. –teści. Powód P. C. nie był zameldowany w domu teściów, dlatego nie chcieli oni aby przebywał w domu razem z rodziną. Także szwagier K. C. nadużywał alkoholu i również to generowało spory. P. C. i K. C. tworzyli jednak zgodne małżeństwo i zgodną rodzinę. Małżonkowie szanowali się i wspierali. Okresowo występowały między nimi kłótnie małżeńskie dotyczące szczególnie trudnej sytuacji bytowej i mieszkaniowej oraz nastawienia rodziny K. C. do powoda P. C.. Ich pożycie chociaż okresowo zakłócało kłótniami układało się w miarę poprawnie.

P. C. starał się bywać w domu rodzinnym żony jak najrzadziej. Podejmował dodatkowe prace u zatrudniającego go pracodawcy, dlatego do domu wracał co trzy dni. Pozostałe noce spędzał w stróżówce u pracodawcy. Za dodatkowe nadgodziny pracodawca przekazywał mu mięso dla rodziny o wartości około 400 zł miesięcznie. Te produkty odbierała od męża K. C., która często go w pracy w Ł. odwiedzała.

Małżonkowie bardzo pragnęli własnego domu dla swojej rodziny. Czynili starania w gminie o przydział mieszkania socjalnego, ale bezskutecznie. Również sytuacja materialna rodziny była trudna. Zarabkował tylko P. C..

K. C. wspierała dzieci w nauce, wykonywała wszystkie obowiązki domowe. Dzieci chętnie dzieliły się z nią swoimi odczuciami. Były z matką związane emocjonalnie, do niej zwracały się ze swoimi problemami. Nie zawsze były matce posłuszne, okresowo sprawiały trudności wychowawcze.

(dowód: kserokopia skróconego aktu zgonu k. 40, kserokopie dowodów osobistych k. 41 i k. 43-44 i k. 74, kserokopia skróconego odpisu aktu małżeństwa k. 42, oświadczenia powoda k. 45, oświadczenie z dnia 20.01.2018 roku k. 46, ankiety ubezpieczeniowe k. 47-48 i k. 66-68, zaświadczenie o zatrudnieniu z dnia 18.01.2018 roku k. 57, zaświadczenie o zatrudnieniu z dnia 22.02.2018 roku k. 58, karta wynagrodzeń k. 59, zaświadczenie z (...) k. 70, PITy k.60- 65 i k. 230-275, zdjęcia k. 117-121, odpisy skrócone aktów małżeństwa k. 282-286, zeznania powoda P. C. k. 289, zeznania powoda A. C. k. 289/2-290 01:03:52)

Postanowieniem z dnia 6.10.2009 roku ds. I. N. 394/09 Sąd Rejonowy w Nowym Sączu ograniczył władzę rodzicielską K. i P. C. nad sześciorgiem małoletnich dzieci poprzez poddanie tej władzy stałemu nadzorowi kuratora z uwagi na tragiczne warunki mieszkaniowe. Nadzorujący rodzinę kuratorzy podkreślali, że powodowie D., R., J., A., S.

i M. C. regularnie uczęszczali do szkoły, nie sprawiali trudności wychowawczych, zawsze byli przygotowani do zajęć, odpowiednio i czysto ubrani. Problemy w nauce wynikały tylko z ich możliwości intelektualnych, a nie z powodu zaniedbań środowiskowych. K. i P. C. starali się o poprawę warunków mieszkaniowych dzieci. Remontowali i unowocześniali pomieszczenia udostępniane im przez rodziców K. C.. Na remonty uzyskiwali środki z opieki społecznej. Mimo to warunki mieszkaniowe dzieci były bardzo trudne, pracownicy opieki społecznej i policja zastanawiał się w związku z powyższym nad umieszczeniem powodów: A., J., R., S., D. i M. poza domem rodzinnym w rodzinie zastępczej. W rodzinie stron nie było prowadzonego żadnego postępowania o znęcanie się nad członkami rodziny, czy Niebieskiej Karty.

Na początku 2016 roku w sytuację małoletniego wówczas A. C. ingerował sąd opiekuńczy, ponieważ nie realizował on obowiązku szkolnego w sposób systematyczny. Celem tego postępowania było również zmobilizowanie K. C. do uświadomienia małoletnim dzieciom konieczności systematycznego uczenia się i przygotowywania do zajęć szkolnych oraz zaprzestania przez nią przyzwalań na opuszczanie zajęć szkolnych. K. C. zobowiązano do podjęcia konsekwentnych oddziaływań wychowawczych względem dzieci i współpracy z asystentem rodziny i (...) w Ł., ponieważ wykazywała ona okresowo pewną nieudolność w oddziaływaniach wychowawczych wobec dzieci, stosując niewłaściwe metody wychowawcze. K. C. wyręczała dzieci we wszystkich obowiązkach, nie rozwiązywała z nimi problemów wychowawczych na drodze rozmowy. Małoletnie dzieci pogorszyły się w nauce. W pomoc K. C. zaangażował się kurator sądowy i asystent rodziny. Dzięki pomocy tych osób A., J., R., S., D. i M. funkcjonowali lepiej w szkole oraz pod względem wychowawczym. Również K. C. lepiej wypełniała swoje obowiązki rodzicielskie.

(dowód: zeznania powoda P. C. k. 289, zeznania powoda A. C. k. 289/2-290 01:03:52, dokumenty w aktach III Nsm 394/09, N. 133/09 i O. 128/09)

Śmierć żony dla P. C. była ogromnym ciosem. Wszystkie obowiązki rodzinne spadły na niego. Powód nie mógł pogodzić się ze śmiercią, żony która wracała właśnie z odwiedzin u niego w pracy. Ponadto media nagłośniły cały wypadek. Powód nie korzystał z leczenia farmakologicznego po śmierci żony. Uzyskał dwukrotną pomoc psychologiczną w (...) w Ł.. Szybko musiał zmobilizować się do dalszego życia w związku z koniecznością opieki i wychowania dzieci. Uzyskał też pomoc i wsparcie życzliwych ludzi oraz od rodziny zmarłej K. C..

Szybko po śmierci żony powód zdecydował o zakupieniu domu dla siebie i dzieci tak aby mogli w końcu tworzyć normalnie funkcjonującą w odpowiednich warunkach mieszkaniowych rodzinę. Zamierzał przeznaczyć na zakup domu środki uzyskane od ubezpieczyciela, lecz wcześniej musiał uzyskać zgodę sądu opiekuńczego na rozdysponowanie kwotami przyznanymi małoletnim dzieciom. Zawarł zatem ze S. B. i T. B. umowę przedwstępną kupna- sprzedaży dz. ewid 208/6 poł w miejscowości C. o pow. 0,08 ha obj. KW (...) zabudowaną budynkiem mieszkalnym o pow. 219 mkw. zobowiązując się zakupić tą nieruchomość za 360.000 zł do dnia 29.06.2018 roku. Powód P. C. za zgodą sądu opiekuńczego sfinalizował zakup powyższej nieruchomości. Część środków pozyskał z kredytu. Nie związał się z inną kobietą po śmierci żony.

Powodowie zamieszkali w tej nieruchomości już w dniu 20.12.2017 roku, płacąc właścicielom czynsz najmu w kwocie po 1000 zł miesięcznie. Dom powodów położony jest w odległości 150 m od domu rodzinnego zmarłej i składa się z 6 pokoi, kuchni, salonu i łazienki. Gdyby K. C. żyła nowy dom nie zostałby zakupiony.

(dowód: oświadczenia powoda k. 45, oświadczenie z dnia 20.01.2018 roku k. 46, kserokopia przedwstępnej umowy sprzedaży z dnia 19.12.2017 roku k. 49-52 i k. 141-144, pokwitowanie k. 53, wydruk elektroniczny Kw nr (...) k. 54, zeznania powoda P. C. k. 289, zeznania powoda A. C. k. 289/2-290 01:03:52, zaświadczenie (...) z dnia 29.01.2019 roku k. 299, zaświadczenie (...) z dnia 29.01.2019 roku k. 300)

Również powodowie D., R., J., A., S. i M. C. boleśnie odczuli śmierć matki. Powodowie niedowierzali, że doszło do wypadku. Szczególnie trudne były dla nich pierwsze święta B.N. bez matki, które spędzili na cmentarzu i u rodziców zmarłej. Małoletnie M., S. i J. uzyskały 5 krotną pomoc psychologiczną w (...) w Ł., polegającą na wsparciu w

okresie żałoby. Wszyscy powodowie razem z ojcem regularnie odwiedzają grób matki. Na wspomnienie po niej reagują płaczem. Rozmawiają o matce i tęsknią za nią. Powodowie jeszcze nie pogodzili się z odejściem K. C..

Obecnie małaletnia M. ma 11 lat i uczęszcza do klasy 5 szkoły podstawowej w C., małaletni J. ma 15 lat i uczęszcza do klasy 8 szkoły podstawowej w C.. Małaletni D. uczęszcza do technikum budowlanego w N., nie pracuje. Małaletni R. i S. uczęszzczają do technikum elektrycznego w N.. Pełnoletni A. kontynuuje naukę w technikum budowlanym. Pobiera odpłatność za praktyki budowlane.

Dzieci zmarłej dalej korzystają ze wsparcia asystenta rodziny szczególnie w nauce i pomocy socjalnej. Rodzinę również monitoruje kurator sądowy w ramach ograniczenia władzy rodzicielskiej P. C.. Po śmierci matki nie zaniedbały swoich obowiązków edukacyjnych. Nie pogorszyły się ich wyniki w nauce, wręcz przeciwnie wyniki w nauce powodów uległy poprawie. Dzieci zmarłej szczególnie te małaletnie są obecnie spokojne, zadbane i zadowolone.

(dowód: oświadczenia powodów k. 45-46, zeznania powoda P. C. k. 289, zeznania powoda A. C. k. 289/2-290 01:03:52, zaświadczenie (...) z dnia 29.01.2019 roku k. 299, zaświadczenie (...) z dnia 29.01.2019 roku k. 300, oświadczenie powoda P. C. k. 310/2 00:07:59)

Po śmierci K. C. to P. C. złożył wnioski w opiece społecznej o przyznanie świadczeń z programu 500+, zasiłek rodzinny, o wypłatę zasiłków celowych, o przyznanie bezpłatnego dożywiania dzieciom w szkole. W okresie od 1.01.2018 do 23.11.2018 roku pobrał świadczenia wychowawcze na dzieci w łącznej kwocie 28.107,20 zł.

(dowód: oświadczenie z dnia 8.12.2017 roku k. 69, zaświadczenia (...) w Ł. z dnia 23.11.2018 r. k. 276-278, pismo (...) z dnia 9.10.2017 roku k. 71, decyzja (...) z dnia 9.10.2017 roku k. 72-73)

Aktualnie P. C. w opiece nad młodszymi dziećmi pomaga pełnoletni syn A., który robi zakupy, czasami gotuje dla rodzeństwa. Obiady dla powodów przygotowuje matka zmarłej, mieszkająca po sąsiedzku. Wszystkie obowiązki domowe wykonuje powód P. C. przy wsparciu starszych dzieci.

(dowód: zeznania powoda P. C. k. 289, zeznania powoda A. C. k. 289/2-290 01:03:52)

Pismem z dnia 31 października 2017r. powodowie zgłosili szkodę pozwanemu ubezpieczycielowi i wnieśli o przyznanie kwot:

1. 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z tragiczną śmiercią żony dla P. C. oraz kwoty 100.000 zł stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej,
2. 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z tragiczną śmiercią matki dla A. C. oraz kwoty 100.000 zł stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej,
3. 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z tragiczną śmiercią matki dla R. C. oraz kwoty 100.000 zł stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej,
4. 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z tragiczną śmiercią matki dla D. C. oraz kwoty 100.000 zł stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej,
5. 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z tragiczną śmiercią matki dla J. C. oraz kwoty 100.000 zł stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej,
6. 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z tragiczną śmiercią matki dla S. C. oraz kwoty 100.000 zł stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej,
7. 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z tragiczną śmiercią matki dla M. C. oraz kwoty 100.000 zł stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej.

Pozwany ubezpieczyciel potwierdził przyjęcie zgłoszenia szkody w dniu 6.11.2017r.

Ubezpieczyciel decyzjami z dnia 29.11.2017 roku i z dnia 1.12.2017 roku na podstawie art. 446 § 4 k.c. w związku ze śmiercią K. C. w wyniku wypadku drogowego z dnia 30.09.2017 przyznał powodom następujące kwoty:

1. P. C. 25.750 zł,
2. A. C. 36.600 zł,
3. D. C. 36.600 zł,
4. R. C. 36.600 zł,
5. J. C. 36.600 zł,
6. S. C. 36.600 zł,
7. M. C. 36.600 zł,

Jednocześnie ubezpieczyciel odmówił wypłaty odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej powodów po śmierci matki i żony z uwagi na brak udowodnienia pogorszenia o charakterze znacznym. Mimo złożenia przez powodów odwołań od decyzji ubezpieczyciel nie znalazł podstaw do zmiany zajętego stanowiska.

(dowód: potwierdzenie odbioru k. 24, pismo powodów z dnia 31.10.2017 roku k. 24-29, pismo powodów z dnia 14.12.2017 roku k. 30-31, potwierdzenie otrzymania zawiadomienia o szkodzie k. 32, decyzje z dnia 29.11.2017 roku k. 33-36 i k. 83-85 i k. 97-100 i k. 104-106 i k. 111-113, zapytanie w (...) k. 37, postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego k. 38, zaświadczenie KP z dnia 19.10.2017 roku k. 39, decyzje z dnia 1.12.2017 roku k. 76-78 i k. 90-92, decyzje z dnia 17.01.2018 roku k. 79-81 i k. 86-88 i k. 93-95 i k. 100-102 i k. 107-109 i k. 114-116, dokumenty w aktach likwidacji szkody na płycie CD k. 212 i k. 226)

Poza w/w wypłatami pozwanego ubezpieczyciela powodowie nie otrzymali innych świadczeń pieniężnych z KRUS-u, ZUS-u, ubezpieczenia indywidualnego w związku ze śmiercią K. C.. P. C. nie otrzymał też zasiłku pogrzebowego w związku ze śmiercią żony.

(dowód: zeznania powoda P. C. k. 289, zeznania powoda A. C. k. 289/2-290 01:03:52)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty przedłożone przez strony i odpisy dokumentów zalegających w aktach likwidacji szkody na płycie CD oraz aktach postępowań opiekuńczych. Autentyczność tych dokumentów nie była kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu. Ustaleń faktycznych dokonano również w oparciu o osobowe źródła dowodowe tj zeznania powodów P. i A. C., które Sąd ocenił jako wiarygodne. Powodowie szczegółowo zrelacjonowali funkcjonowanie rodziny przed śmiercią K. C. i po tej śmierci, z wyeksponowaniem swojego stanu emocjonalnego i psychicznego po tym tragicznym wydarzeniu jak też stanu psychicznego małoletnich powodów. Powodowie nie ukrywali trudności mieszkaniowych, bytowych i materialnych z jakimi borykała się rodzina przez śmiercią K. C. oraz tego że uzyskiwała wsparcie opieki społecznej, kuratora sądowego i asystenta rodziny. Ich zeznania były logiczne i szczerze.

Sąd pominął dowód z dokumentów zalegających w aktach sprawy karanej, z uwagi na cofnięcie tego dowodu przez stronę pozwaną k. 290/2.

Sąd oddalił wniosek dowodowy stron o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychologa i psychiatry na okoliczność jakie skutki dla zdrowia psychicznego powodów spowodowała nagła śmierć matki i żony. Sąd nie znalazł żadnego uzasadnienia dla przeprowadzenia w/w dowodu, w szczególności z uwagi na brak dokumentacji potwierdzającej leczenie psychiatryczne powód i podejmowania przez nich terapii psychologicznej. Powód P. C. i małoletnie M., S. i

J. byli objęci pomocą psychologiczną w okresie żałoby polegającą na wsparciu. Nie uczestniczyli jednak w regularnej terapii psychologicznej. Stan emocjonalny powodów w okolicznościach przedmiotowej sprawy Sąd mógł ocenić samodzielnie biorąc pod uwagę zasady doświadczenia życiowego, bez potrzeby sięgania do pomocy specjalistów.

Sąd zważył, co następuje:

Na podstawie powyższych ustaleń Sąd uznał powództwo za częściowo uzasadnione.

Podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej strony pozwanej stanowi umowa odpowiedzialności cywilnej dotycząca samochodu marki V. (...) o nr rej. (...) prowadzonego w dniu 30.09.2017 roku przez D. T., w ramach której ubezpieczyciel przejął odpowiedzialność za szkody powstałe w związku z ruchem tego pojazdu. Była to w tej sprawie okoliczność niesporna.

Podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej strony pozwanej stanowi art. 822 k.c. w związku z art. 34 i 35 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych z dnia 22.05.2003 roku. Zgodnie z art. 822 k.c. § 1 przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Natomiast § 4 stanowi, że uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela. Na mocy art. 34 ust 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych: z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Ponadto ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu (art. 35).

Strona pozwana nie kwestionowała co do zasady swojej odpowiedzialności w tej sprawie, przyznając okoliczności wypadku i winę kierowcy w spowodowaniu zgonu K. C. (k.288/2). Spór stron koncentrował się na wysokości roszczeń przysługujących powodom po śmierci matki i żony.

Art. 446 § 4 kc pozwala przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej nie jest zależne od pogorszenia sytuacji materialnej osoby uprawnionej i poniesienia szkody majątkowej. Jego celem jest kompensacja doznanej krzywdy - złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc pokrzywdzonemu w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym sytuacji.

Powodowie domagali się zadośćuczynienia za śmierć matki i żony każdy w kwotach po 150.000 zł z odliczeniem kwot przyznanych przez ubezpieczyciela. W okolicznościach niniejszej sprawy nie można przyjmując, wbrew twierdzeniom strony pozwanej, że przyznane powodom zadośćuczynienia na poziomie 25.750 zł na rzecz męża zmarłej i po 36.600 zł na rzecz dzieci zmarłej na etapie likwidacji szkody były adekwatne do poniesionej przez nich krzywdy. Zdaniem Sądu były to kwoty niewystarczające. W ocenie Sądu każdemu powodowi z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę wywołaną śmiercią matki i żony należało przyznać kwotę 120.000 zł i pomniejszyć ją o wypłacone już przez ubezpieczyciela świadczenia. Do zasądzenia pozostało zatem:

- 1. na rzecz P. C. kwota 94 250 zł (120.000 zł – 24.750 zł)***
- 2. na rzecz A. C. kwota 83 400 zł (120.000 zł – 36.600 zł)***
- 3. na rzecz D. C. kwota 83 400 zł (120.000 zł – 36.600 zł)***

4. na rzecz R. C. kwota 83 400 zł (120.000 zł – 36.600 zł)
5. na rzecz J. C. kwota 83 400 zł (120.000 zł – 36.600 zł)
6. na rzecz S. C. kwota 83 400 zł (120.000 zł – 36.600 zł)
7. na rzecz M. C. kwota 83 400 zł (120.000 zł – 36.600 zł)

Uwzględniając roszczenia powodów o zadośćuczynienie Sąd rozważył przede wszystkim, że powodowie wraz ze zmarłą tworzyli dużą 8-osobową rodzinę, która na miarę możliwości starała sobie radzić z piętrzącymi trudnościami materialnymi i mieszkaniowymi. Rodzina właśnie przez osobę K. C. dawała sobie potrzebne wsparcie i poczucie stabilizacji. To K. C. była główną organizatorką życia rodzinnego, była dostępna zarówno dla dzieci jak i męża (którego często odwiedzała w pracy) pod względem emocjonalnym, co na gruncie stosunków rodzinnych jest nie do przecenienia. Jej śmierć i utrata tej więzi emocjonalnej stanowiła niewątpliwie ogromną stratę dla powodów. Sąd zważył też, że choć życie rodzinne powodów i zmarłej było trudne to rodzina dawała im potrzebną bliskość i funkcjonowała prawidłowo. Konflikty wynikały tylko z trudnej sytuacji mieszkaniowej i wybuchały między powinowatymi (powodem P. C. i rodziną generacyjną zmarłej) dlatego powód rzadko w domu przebywał, by nie podsycać konfliktowej atmosfery.

Rozstrzygając o zadośćuczynieniu powoda P. C. za śmierć żony Sąd rozważył, że bardzo boleśnie odczuł on stratę żony. P. C. z uwagi na pozytywne relacje z żoną, mimo że w chwili jej straty miał 48 lat, nie związał się z nikim innym. Cały czas rozpamiętuje zmarłą, podkreślając jej pozytywne cechy i zaangażowanie nie tylko w życie rodzinne ale też małżeńskie. Krzywda psychiczna powoda była bardzo duża bowiem wraz ze śmiercią żony to on musiał przejąć pełną opiekę nad dziećmi, którą wcześniej praktycznie bez jego wsparcia wykonywała zmarła. Musiał stać się dla dzieci zarówno matką jak i ojcem oraz dokonać zjednania dzieci w nowym miejscu zamieszkania, bowiem po stracie żony groziła mu też utrata dzieci. Rozważano umieszczenie ich w rodzinie zastępczej. Śmierć żony przerwała jego trudne, ale udane małżeństwo. Powodowi przybyło obowiązków, diametralnie zmieniała się jakość jego życia, bo wcześniej to żona wykonywała wszelkie obowiązki domowe i rodzinne, a on skupiał się w sposób spokojny tylko na pracy i dostarczaniu rodzinie środków na utrzymanie.

Odnosząc się do roszczeń o zadośćuczynienie dzieci zmarłej K. C. Sąd rozważył, że w kategoriach ogromnej straty odczuli odejście matki, na której ich rodzina się opierała. Utrata matki była dla nich szczególnie bolesna, ponieważ to ona dawała im dużo wsparcia emocjonalnego i ciepła, była dla nich ostoją, w bardzo trudnych warunkach mieszkowych, socjalnych i bytowych. To matka stanowiła ten powtarzalny element stałości, dając dzieciom poczucie bezpieczeństwa, tym bardziej, że rodzina pozostawała w kręgu zainteresowania sądu, pracowników opieki społecznej właśnie z powodu trudności mieszkaniowych i bytowych. To matka odpowiadała za integralność rodziny, a jej relacje z dziećmi oparte były na serdeczności, troskliwości, oczywiście na miarę możliwości zmarłej. Gwałtowna śmierć matki była dla : A., J., R., D., S. i M. ogromnym ciosem, na który nie byli przygotowani. Krzywda powodów ma zatem wymiar psychiczny i emocjonalny.

Sąd nie znalazł podstaw do zróżnicowania zasądzonych powodom kwot, skoro wraz ze zmarłą tworzyli jedną zgraną rodzinę. Trudno było stopniować intensywność doznanej przez każdego z powodów krzywdy, dlatego Sąd przyznał takie same kwoty zadośćuczynienia. Oczywiście jest, że ściśle, piętne określenie rozmiarów ujemnych przeżyć powodów jest niemożliwe. Zadośćuczynienie piętne jest tylko pewnym surogatem za krzywdę, której w inny sposób nie da się naprawić. Przyznanie wyższych kwot zadośćuczynienia w żądanych przez powodów kwotach Sąd uznał za nieuzasadnione okolicznościami tej sprawy. Przy ustalaniu wysokości

zadośćuczynienia Sąd zważył wszelkie okoliczności niniejszej sprawy. Miał jednak także na uwadze ugruntowane poglądy orzecznictwa dotyczące wysokości zadośćuczynienia. Wysokość zasądzonych zadośćuczynienia z tytułu wyrządzonej krzywdy w skutek utraty osoby bliskiej z jednej strony nie może być nadmierna, a z drugiej strony nie może być rażąco zaniżona. Wysokość jest zawsze bardzo ocenna, trudno bowiem ustalić dokładne i mierzalne ilościowo kryteria do oceny krzywdy w związku ze śmiercią osoby bliskiej, które mają zdecydowanie charakter jakościowy a nie ilościowy. Niemniej trzeba brać pod uwagę, choćby w pewnym tylko stopniu, także ogólną sytuację życiową poszkodowanych. Biorąc powyższe okoliczności pod rozwagę Sąd uznał, że przyznane powodom kwoty zadośćuczynienia będą wystarczające, a przede wszystkim nie doprowadzą do wzbogacania powodów. Ponadto Sąd rozważył, że powodowie przechodzą typowy proces żałoby po śmierci bliskiej osoby, niepowikłany zaburzeniami psychicznymi. Nie wymagali leczenia psychiatrycznego czy terapii psychologicznej. Krzywdę powodów zgodnie z zasadą kompensacji złagodzą przyznane przez Sąd kwoty zadośćuczynienia.

Ustawowe odsetki za opóźnienie od zasądzonych kwot zadośćuczynienia Sąd przyznał od daty 6.12.2017 roku, licząc 30 dni od daty otrzymania przez ubezpieczyciela kwotowo sprecyzowanej przez powodów szkody w zakresie zadośćuczynienia oraz od daty 1.10.2018 roku tj. momentu otrzymania przez stronę pozwaną odpisu pozwu (k.205). Podkreślenia wymaga, że według aktualnego orzecznictwa SN zadośćuczynienie, w rozmiarze, w jakim należy się ono wierzycielowi w dniu, w którym dłużnik ma je zapłacić (art. 455 k.c.), powinno być oprocentowane z tytułu opóźnienia (art. 481 § 1 k.c.) od tego dnia, a nie dopiero od daty zasądzenia odszkodowania- por. wyrok SN z dnia 14.01.2011 roku I PK 145/10. Zasądzenie odsetek od dnia wyrokowania prowadziłoby w istocie do umorzenia ich za okres sprzed daty wyroku i byłoby nieuzasadnionym uprzywilejowaniem ubezpieczyciela. Ponadto zgodnie z art. 817§ 1 k.c. ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku. Sąd różnicował kwoty zadośćuczynienia i daty naliczania odsetek zauważając, że zgłaszając ubezpieczycielowi szkodę powodowie domagali się zadośćuczynienia w kwotach po 100.000 zł każdy, podczas gdy w pozwie swoje roszczenie z tego tytułu określili na kwoty po 150.000 zł. Od każdego zgłoszonego przez powodów do ubezpieczyciela żądania po 100.000 zł Sąd odliczył wypłacone w toku likwidacji w dniu 29.11.2017 roku sumy i tak powstałe kwoty zasądził od daty 6.12.2017 roku, powstałe różnice w zadośćuczynieniu zasądzono natomiast dopiero od daty doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu z wyższymi żądaniami zadośćuczynienia.

Art. 446 § 3 k.c., stanowi, iż Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Powodowie domagali się odszkodowania w kwotach po 50.000 zł każdy. Podkreślenia wymaga, że przewidziane w art. 446 § 3 k.c. odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej ma charakter kompensacji uszczerbku majątkowego. Przez sytuację życiową, zgodnie z art. 446 § 3 k.c. należy rozumieć ogół czynników składających się na położenie życiowe jednostki, także trudno wymierzalne wartości ekonomiczne (por. wyr. SN z 28.7.1976 r., IV CR 271/76, Legalis nr 19552).

Rozpatrując roszczenie odszkodowawcze powodów Sąd był zatem obowiązany wziąć pod uwagę różnicę między stanem, w jakim znaleźli się po śmierci matki i żony, a ich przewidywanym stanem materialnym, gdyby zmarła żyła. Analizując przesłanki art. 446 § 3 k.c. Sąd nie stwierdził aby na skutek śmierci K. C. pogorszyła się sytuacja życiowa powodów w sposób znaczny.

Zmarła w żaden ekonomiczny i finansowy sposób nie wspierała powodów, bowiem nigdy nie pracowała. Posiadała wykształcenie podstawowe ukończone w klasie specjalne. Od zawsze zajmowała się wykonywaniem obowiązków domowych. Rodzina zabezpieczała podstawowe potrzeby wynikające z utrzymania z dochodów P. C. i świadczeń uzyskiwanych w MOPS. Powodowie nie mogli zatem liczyć na pieniężne wsparcie matki i żony w żadnym stopniu. Po jej śmierci nie doszło zatem po stronie powodów do pogorszenia sytuacji życiowej.

Sąd wziął też pod uwagę, że sytuacja życiowa, o której mowa w art. 446 § 3 k.c. nie obejmuje li tylko pogorszenia sytuacji materialnej, ale też zmiany w sferze dóbr niematerialnych, które rzutują na sytuację materialną, i z taką zmianą sytuacji życiowej powodów nie mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Powodowie na skutek śmierci matki utracili osobiste starania rodzica w opiece i wychowaniu. Sama opieka i wychowanie dzieci ma wymiar materialny, ponieważ może być sprawowana odpłatnie przez inne osoby. W okolicznościach niniejszej sprawy Sąd nie dopatrył się jednak pogorszenia sytuacji materialnej powodów-dzieci zmarłej z tym związanych. Przede wszystkim bowiem zmarła swoje obowiązki opiekuńcze realizowała przy wydatnej pomocy pracowników socjalnych, asystenta rodziny, kuratora sądowego, ponieważ sama nie radziła sobie z nimi na odpowiednim poziomie. Rodziną stron od 2009 roku m.in. z uwagi na trudności wychowawcze i opiekuńcze zmarłej interesowały się instytucje sądowe i opiekuńcze. K. C. otrzymywała dużą pomoc w nauce dla dzieci, edukowano ją w zakresie kompetencji rodzicielskich. K. C. zatem samodzielnie bez wsparcia od 2009 roku nie była w stanie wypełniać opieki nad małoletnimi dziećmi. Poza wsparciem edukacyjnym w kontekście opieki nad dziećmi korzystała też z pomocy finansowej przekazywanej jej przez opiekę społeczną w formie rozmaitych zasiłków.

Jak już podkreślono wyżej zmarła dawała dzieciom i mężowi tylko i wyłącznie wsparcie emocjonalne. Ta jednak sfera podlegała rozpoznaniu w ramach roszczenia o zadośćuczynieniu z art. 444 § 4 k.c. Należy podkreślić, iż do czasu nowelizacji przepisu art. 446 k.c. poprzez dodanie § 4 dokonanej ustawą z dnia 30 maja 2008 r. (Dz.U. Nr 116, poz. 731), doktryna wielokrotnie dopuszczała możliwość kompensowania w ramach art. 446 § 3 k.c. uszczerbku o charakterze niemajątkowym. Obecnie na co zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 14 kwietnia 2010 r., w sprawie I ACa 178/10 (LEX nr 715515), wobec dodania § 4 do art. 446 k.c. będącego podstawą do naprawienia krzywdy wyrządzonej śmiercią członka rodziny, należy przyjąć, że § 3 tego artykułu, odmiennie niż przed nowelizacją, będzie podstawą prawną do kompensaty jedynie szkody majątkowej (podobnie: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 października 2009 r., I PK 97/09, LEX558566, oraz Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyroku z dnia 7 marca 2012 r., I ACa 774/11, OSAB 2012/1/10-18). Oceniając zatem roszczenie odszkodowawcze powodów należało uwzględnić pogorszenie się ich sytuacji życiowej wskutek śmierci matki i żony w wymiarze wyłącznie materialnym. Szkody majątkowej na gruncie art. 446 § 3 k.c. powodowie jednak nie udowodnili. Powodowie P. i A. C. pytani czy po śmierci K. C. ich sytuacja materialna uległa zmianie, nie potrafili jednoznacznie odpowiedzieć. Dodawali jednak, że obecnie funkcjonują lepiej pod względem mieszkaniowym, bo w końcu udało się zakupić osobny dom dla rodziny. Stało się to możliwe tylko i wyłącznie poprzez częściowe wypłaty zadośćuczynień przez ubezpieczyciela. Powodowie podkreślali jednocześnie, że gdyby nie śmierć matki i żony to tego domu nie udało by się zakupić, ponieważ brakowało pieniędzy na podstawowe rzeczy. Paradoksalnie zatem po śmierci K. C. sytuacja materialno- ekonomiczna powodów uległa poprawie.

W tych okolicznościach Sąd oddalił żądania powodów z art. 446 § 3 k.c. w całości.

O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z art. 100 k.p.c. Powodowie zostali zwolnieni od opłat od pozwów ponad kwotę $\frac{3}{4}$. Korzystała z pomocy pełnomocnika z wyboru podobnie jak strona pozwana. Roszczenia powodów uwzględniono w około 50%, dlatego koszty zastępstwa prawnego wzajemnie zniesiono. Sąd nakazał ściągnąć od strony pozwanej na rzecz SP tylko opłaty od pozwu w uwzględnionej części roszczeń.

SSO Maria Tokarz